

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA, 1998

GAEILGE - GNÁTHLEIBHÉAL - PÁIPÉAR II
(110 marc)

DÉ LUAIN, 15 MEITHEAMH - MAIDIN 9.30 go dtí 11.30

(Ní mór do na hiarrthóirí cúram a dhéanamh de chruinneas na teanga. Caillfear marcanna trí bheith faillfóch ann.)
Ceist 1 agus Ceist 2 a fhreagairt.

CEIST 1**PRÓS****[55 mharc]**Freagair **A agus B** anseo.**A – PRÓS DUALGAIS – (35 mharc)**Freagair (a) nó (b) nó (c) anseo.

- (a) (i) "Níl a fhios agam cad é an fad a bhí mé sa leaba an oíche sin nuair a dúisíodh mé le torann mór."
(*An Phiast*)

Cén torann mór a bhí i gceist agus cad ba chúis leis? (5 mharc)
Tabhair cuntas ar ar tharla ina dhiaidh sin sa scéal. (20 marc)

- (ii) "Geallaim duit gur tháinig ionadh orm an chéad uair a chonaic mé bean chéile Fhrainc."
Cad a bhí i gceist ag an údar leis an gcaint sin? (10 marc)

NÓ

- (b) (i) "Gach tráthnóna an samhradh sin théimis ina nduine is ina nduine amach go dtí an scioból."
(*Iníon Rí na Cathrach Deirge*)

Cén fáth a ndéanadh Áine agus a deirfiúracha é sin? (5 mharc)
Tabhair cuntas ar an gcaoi ar chaith Áine agus a deirfiúracha tráthnóna an tsamhraidh sin. (20 marc)

- (ii) "Ghlaoigh Siobhán orm agus d'iarr sí orm súf ar bhruach an locha."
Cén t-eolas a thug Siobhán d'Áine an tráthnóna sin? (10 marc)

NÓ

- (c) (i) "Bhí aisling ag Deirdre an oíche sular tháinig Fearghus go hAlbain."
(*Clann Uisnigh*)

Cad a chonaic Deirdre san aisling sin? (5 mharc)
Tabhair cuntas ar ar tharla roimhe sin sa scéal. (20 marc)

- (ii) Cén cineál duine é Conchúr Mac Neasa, dar leat? Cuir fáthanna le do fhreagra. (10 marc)

B – PRÓS ROGHNACH – (20 marc)

Freagair (a) nó (b) anseo.

- (a) (i) Maidir le do rogha **ceann amháin** de na *téamaí* seo a leanas, ainmnigh scéal **nó** gearrscéal **nó** úrscéal **nó** dráma Gaeilge (a ndearna tú staidéar air i rith do chúrsa) a bhfuil an *téama* sin i gceist ann.

[Ní mór teideal an tsaothair sin, mar aon le hainm an údair, a scríobh síos go soiléir.]

brón (nó áthas); *fuath;* *trócaire (nó míthrócaire);*
cur i gcéill; *bród;* *saibhreas.* (2 mharc)

- (ii) Tabhair **cuntas gairid** ar a bhfuil sa saothar sin faoin *téama* atá roghnaithe agat. (18 marc)

NÓ

- (b) Maidir le saothar tuairisciúil Gaeilge ar bith (a ndearna tú staidéar air i rith do chúrsa), tabhair **cuntas gairid** ar rud **amháin** ann a bhraith tú a bheith suimiúil, agus ar na fáthanna ar bhraith tú é a bheith suimiúil. (18 marc)

[Ní mór teideal an tsaothair sin, mar aon le hainm an údair, a scríobh síos go soiléir.] (2 mharc)

CEIST 2

– FILÍOCHT –

[55 mharc]

Freagair A agus B anseo.

A – DÁNTA DUALGAIS – (35 mharc)

Freagair (a) nó (b) anseo.

- (a) (i) Cad is téama, dar leat, don dán *Géibheann* (thíos) ? (5 mharc)
- (ii) Cad é an mothúchán is láidre sa dán, dar leat?
Cuir fáthanna le do fhreagra. (Is leor **dhá** fháth.) (12 mharc)
- (iii) Scríobh nóta faoin úsáid a bhaineann an file as ainmhí mar chainteoir sa dán. (8 marc)
- (iv) An maith leat an dán seo?
Cuir fáthanna le do fhreagra. (Is leor **dhá** fháth.) (10 marc)

GÉIBHEANN

Ainmhí mé	ach anois
ainmhí allta	luím síos
as na teochreasa	agus breathnaím trí leathshúil
a bhfuil cliú agus cáil	ar an gcrann aonraic sin thall
ar mo scéimh	tagann na céadta daoine
·chroithfinn crainnte na coille	chuile lá
tráth	a dhéanfadh rud ar bith
le mo gháir	dom
	ach mé a ligean amach

NÓ

- (b) (i) Tá dhá dhearcadh á léiriú sa dán *Éiceolaí* (thíos).
Mínigh *i d'fhocail féin* cad iad. (8 marc)
- (ii) Inis *i d'fhocail féin* a bhfuil á rá ag an bhfile sa dara véarsa. (9 marc)
- (iii) Scríobh nóta faoi "*cuirim*" (duine amháin) a úsáid i líne 9 den dán, ach "*go mbainfimid*" i líne 15. (8 marc)
- (iv) Cén bhaint atá ag an teideal le hábhar an dáin, dar leat?
(Is leor **dhá** phointe i do fhreagra.) (10 marc)

ÉICEOLAÍ

Tá bean béal dorais a choinníonn caoi ar a teach,
a fear, a mac,
is a shíleann gairdín a choinneáil mar iad, go baileach.
Beireann sí deimheas ag an uile rud a fhásann.
Ní maith léi fiántas.
Ní fhoighníonn le galar ná smál ná féileacán bán
ná piast ag piastáil
is ní maith léi an bláth a ligfeadh a phiotail ar lár.

Cuirim feochadáin chuici ar an ngaoth.
Téann mo sheilidí de sciúird oíche ag ithe a cuid leitise.
Síneann na driseacha agamsa a gcosa faoin bhfál.
Is ar an bhféar aici siúd a dhéanann mo chaorthainmse
cuileanna glasa a thál.

Tá bean béal dorais a choinneodh a gairdín faoi smacht
ach ní fada go mbainfimid deireadh dúil dá misneach.

B – DÁNTA ROGHNACHA – (20 marc)

Maidir le dán Gaeilge ar bith (a ndearna tú staidéar air i rith do chúrsa), tabhair **cuntas gairid** ar an mothúchán
(na mothúcháin) a mhúscail an dán sin ionat. (18 marc)

[Ní mór teideal an dáin sin, mar aon le hainm an fhile a chum, a scríobh síos go soiléir.] (2 mharc)